

LEARNING TOXICOLOGY
THROUGH OPEN EDUCATIONAL

VNITROSTÁTNÍ HARMONIZACE EU LEGISLATIVY O TOXICKÝCH ZNEČIŠŤUJÍCÍCH LÁTKÁCH

Cristina SALCĂ ROTARU, Camelia DRĂGHICI

Transilvania University of Braşov, Rumunsko

rotaruc@unitbv.ro, c.draghici@unitbv.ro

Erasmus+

This work is licensed under a Creative
commons attribution – non commercial 4.0
international license

1. VŠEOBECNÁ USTANOVENÍ O PRÁVNÍCH PŘEDPISECH A HARMONIZAČNÍCH PRAVIDLECH

Legislativa v dané oblasti zájmu nepředstavuje jenom prostý výčet normativů, ale představuje souborný nástroj s určitou strukturou a způsobem interpretace a použití.

Pro pochopení, proč tato kapitola *Národní harmonizace EU legislativy o toxických znečišťujících látkách* obsahuje pouze odkazy na jednotlivé EU směrnice a nediskutuje jednotlivé předpisy a rozhodnutí nebo mezinárodní nařízení, je potřeba zjednodušeného představení vnitrostátní, evropské a mezinárodní legislativy, jejich vzájemného propojení, způsobu uplatnění a interpretace.

Obecně legislativa pro jakýkoli členský stát EU má tři úrovně předpisů podle toho, kdo je vydal:

- vnitrostátní legislativa, specifická pro každý stát,
- legislativa Evropské unie, týkající se jednotlivých členských států EU a/nebo právních vztahů uzavřených na území EU,
- mezinárodní právo, se specifickými podmínkami pro jeho provádění jednotlivými členskými státy EU.

1.1. Vnitrostátní legislativa

Každý stát prostřednictvím své zákonodárné moci (obvykle parlamenty) vydává normativní akty, které na této úrovni upravují práva a povinnosti občanů a právních subjektů (obchodní společnosti, instituce) ve všech oblastech činnosti, včetně ochrany životního prostředí a lidského zdraví. Jiné skupiny normativních aktů, vydávané prostřednictvím výkonné moci provádějí a prosazují tato práva a povinnosti v platnost.

1.2. Legislativa Evropské unie

Legislativa Evropské unie představuje souhrn normativů, které tvoří práva Společenství. Tyto předpisy jsou vydávány nadnárodními subjekty (Evropský parlament, Evropská komise, Evropská rada) a mají vyšší právní moc než vnitrostátní legislativa.

Předpisy, které mají tuto právní moc, jsou striktně stanoveny ve Smlouvě o EU a ústavách členských států. Z obecného pravidla vyplývá, že v důsledku přistoupení mají ustanovení Smluv EU, jakož i jiné závazné právní předpisy Společenství, přednost před ustanoveními vnitrostátních právních předpisů, která jsou protichůdná, v souladu s ustanoveními Aktu o přistoupení. Povinnými předpisy Společenství jsou nařízení (ang. *regulation*), směrnice (*directive*) a rozhodnutí (*decision*).

Evropská unie má právní subjektivitu, a proto má svůj vlastní právní řád odlišný od mezinárodního práva. Právo EU má přímý nebo nepřímý dopad na právo jeho členských států, a jakmile vstoupí v platnost, stává se nedílnou součástí právního systému každého členského státu. Právní řád EU je tvořen primárním a sekundárním právem, jak bude uvedeno dále.

1.2.1. Primární právo Evropské unie

Smlouva o fungování Evropské unie - SFEU (The Treaty on the Functioning of the European Union - TFEU), spolu s obecnými principy, jsou na nejvyšším stupni v hierarchie předpisů a tvoří tzv. *primární právo*. Po vstoupení *Lisabonské smlouvy* v platnost 1. prosince 2009 má *Listina základních práv Evropské unie* (označovaná též jako *Charta základních práv*) stejnou právní váhu. Mezinárodní úmluvy uzavřené EU jsou podřízené primárnímu právu. Na nižším stupni hierarchie stojí odvozené právo: tato pravidla jsou platná pouze tehdy, jsou-li v souladu s akty a smlouvami, které nad nimi převládají.

1.2.2. Sekundární právo Evropské unie

Právní akty Evropské unie jsou uvedeny v článku 288 SFEU. Tyto akty jsou: *nařízení*, *směrnice*, *rozhodnutí*, doporučení a stanoviska. Z nich jsou pouze první tři povinné.

a) Nařízení

Nařízení je právní akt ve smyslu článku 288 SFEU. Je obecně závazná, je závazná v celém rozsahu a platí přímo ve všech zemích Evropské unie. Jako součást sekundárního práva EU je nařízení přijato evropskými orgány podle základních smluv. Cílem tohoto nařízení je zajistit jednotné uplatňování práva EU ve všech členských státech. Jinými slovy nařízení:

- okamžitě platí ve všech zemích EU *bez nutnosti transpozice do vnitrostátního práva*,
- vytvářejí práva a povinnosti pro jednotlivce, které mohou být proto uplatněny přímo před vnitrostátními soudy,
- mohou být používány jako podklad pro lidi v jejich vztazích s jinými lidmi, zeměmi EU nebo orgány EU.

Nařízení se vztahuje na všechny země EU ode dne jeho vstupu v platnost, pokud je stanoveno v nařízení nebo, není-li k dispozici, 20 dní po jeho zveřejnění v Úředním věstníku Evropské unie. Jeho právní účinky jsou povinné současně, automaticky a jednotně ve všech vnitrostátních právních předpisech.

b) Směrnice

Směrnice je jedním z právních nástrojů, které mají evropské orgány k dispozici pro provádění politiky EU. Jedná se o flexibilní nástroj, který se používá hlavně jako prostředek harmonizace vnitrostátních právních předpisů. Směrnice požaduje, aby země EU dosáhly určitého výsledku, ale ponechává jim možnost zvolit si, jakým způsobem dosáhnou.

Směrnice jako součást sekundárního práva EU, je přijímána orgány EU v souladu se základními smlouvami. Po přijetí na úrovni EU jsou směrnice členskými státy transponovány do svých vnitrostátních právních předpisů pro provádění. Článek 288 SFEU stanoví, že směrnice je závazná pro přijímající země (jeden, několik nebo všechny členské státy), pokud jde o výsledek, kterého má být dosaženo, přičemž vnitrostátní orgány mají možnost volby formy a prostředku k jeho dosažení.

Směrnice se tedy liší od nařízení nebo rozhodnutí v tom, že:

- na rozdíl od nařízení, směrnice nepůsobí přímo na členské státy EU. Nejprve musí být transponována do vnitrostátního práva, než může být vládami, podniky (právními subjekty) a jednotlivci používána;
- na rozdíl od rozhodnutí, směrnice představuje text s obecnou závazností ve všech EU zemích.

Aby směrnice vstoupila v platnost na vnitrostátní úrovni, musí jednotlivé země EU přijmout normativní akt k jejímu provedení. Toto vnitrostátní opatření musí dosáhnout cílů stanovených směrnicí. Vnitrostátní orgány musí sdělit tato opatření Evropské komisi. Touto cestou také získáte informace, které lze nalézt v tomto bloku 2.

Země EU mají v tomto procesu transpozice prostor pro manévrování z hlediska typu regulačního aktu. To členským státům umožňuje zohlednit specifické národní charakteristiky. Transpozice se musí uskutečnit ve lhůtě stanovené v době přijetí směrnice, obecně do dvou let.

Pokud členský stát neprovede směrnicí, může Komise zahájit řízení pro porušení práva a může podat žalobu proti této zemi před Soudním dvorem EU. Pokud následně nedojde k nápravě, může to vést k nové žalobě, které může mít za následek sankce.

V zásadě směrnice vstoupí v platnost až po její transpozici. Soudní dvůr EU však zohledňuje, že směrnice, která nebyla provedena na vnitrostátní úrovni, může mít určité účinky přímo, pokud:

- její provedení do vnitrostátního práva se nestalo nebo bylo provedeno nesprávně,
- ustanovení směrnice jsou bezpodmínečná a dostatečně jasná a přesná,
- ustanovení směrnice přiznává jednotlivcům práva.

c) Rozhodnutí

Rozhodnutí je právně závazný akt sekundárního práva EU, jehož příjemci mohou být členské státy, právnické nebo fyzické osoby. Rozhodnutí je přijímáno orgány EU v souladu se zřizovacími smlouvami. Podle článku 288 SFEU je rozhodnutí závazné ve všech jeho složkách. Stejně jako pravidlo, nemůže být aplikováno neúplně, selektivně nebo částečně. Rozhodnutím může být legislativní nebo nelegislativní akt.

Legislativními akty jsou rozhodnutí, která byla přijata společně:

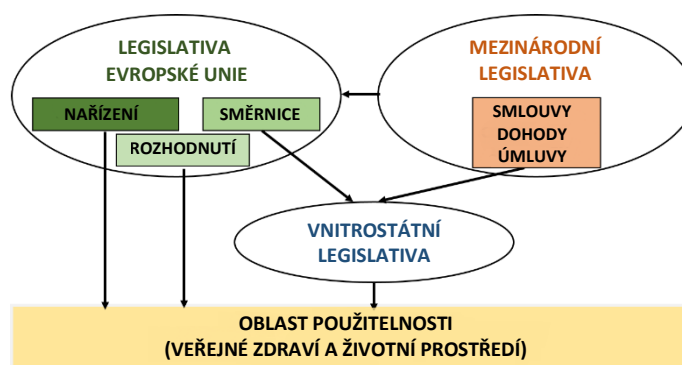
- Evropským parlamentem a Evropskou radou v souladu s řádným legislativním postupem;
- Evropským parlamentem za účasti Evropské rady;
- Evropskou radou za účasti Evropského parlamentu v souladu se zvláštním legislativním postupem.

V ostatních případech je rozhodnutí nelegislativním aktem. Mohou být přijata například Evropskou radou, Radou nebo Komisí. Nelegislativní rozhodnutí mohou mít rovněž formu delegovaných a prováděcích aktů.

1.3. Mezinárodní předpisy

Mezinárodní předpisy jsou projevem vůle států. Tyto normativní akty jsou známé jako smlouvy, úmluvy a dohody. Souvislost mezi mezinárodními předpisy a vnitrostátními právními předpisy je rovněž stanovena ústavou států, které je ratifikují, aby mohly být uvedeny v činnost a být součástí vnitrostátních právních předpisů. EU může také ratifikovat jako subjekt mezinárodního práva, v jehož případě bude jejich ustanovení převedeno do předpisů EU.

Schematicky mohou být tyto vztahy znázorněny následovně:

2. TRANSPOZICE SMĚRNIC O PLYNNÝCH ZNEČIŠŤUJÍCÍCH LÁTKÁCH

Pokud jde o plynné znečišťující látky, je dán odkaz na příslušnou harmonizaci:

- **Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2008/50/ES o kvalitě vnějšího ovzduší a čistším ovzduší pro Evropu**, která základní částí předpisů o imisích plynných znečišťujících látek,
- **Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/2284 o snížení národních emisí některých látek znečišťujících ovzduší**, která základní částí předpisů o plynných znečišťujících látkách,
- **Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/2193 o omezení emisí některých znečišťujících látek do ovzduší ze středních spalovacích zařízení**

patřící do skupiny zvláštních předpisů zabývajících se plynnými znečišťujícími látkami při určitých činnostech.

Odkazy na transpozice **směrnice 2010/75/EU (IPPC směrnice)** o průmyslových emisích jsou uvedeny v následující sekci 3 o transpozici směrnic týkajících se těžkých kovů.

3. TRANSPOZICE SMĚRNIC O TĚŽKÝCH KOVECH

Jak již bylo uvedeno v bloku 1, na ochranu životního prostředí proti těžkým kovům se vztahují obecné předpisy pro každý ovlivněný faktor životního prostředí a zvláštní předpisy pro činnosti a / nebo výrobky. Provedení jednotlivých směrnic je uvedeno v pořadí daném v bloku 1, část 2, Nařízení o těžkých kovech.

Obecné předpisy o imisích těžkých kovů do ovzduší zahrnují transpozice těchto následujících směrnic:

- **Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/107/ES o arsenu, kadmiu, rtuti, niklu a polycyklických aromatických uhlovodíků v ovzduší;**
- **Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2008/50/ES o kvalitě vnějšího ovzduší a čistším ovzduší pro Evropu;**
- **Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2010/75/EU o průmyslových emisích (integrované prevenci a omezování znečištění).**

Obecné předpisy o imisích těžkých kovů do vod zahrnují transpozice těchto následujících směrnic:

- **Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/60/ES, kterou se stanoví rámec pro činnost Společenství v oblasti vodní politiky;**
- **Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/105/ES, o normách environmentální kvality v oblasti vodní politiky.**

Směrnice 2006/118/ES Evropského parlamentu a Rady o ochraně podzemních vod před znečištěním a zhoršováním stavu. Transpozice této směrnice je nezbytné pro správné stanovení prahových hodnot.

Těžkých kovů jako znečišťujících látek v půdě se týká transpozice těchto následujících směrnic:

- **Směrnice Evropské rady 86/278/EHS o ochraně životního prostředí a zejména půdy při používání kalů z čistíren odpadních vod v zemědělství;**
- **Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/65/EU o omezení používání některých nebezpečných látek v elektrických a elektronických zařízeních.**

4. TRANSPOZICE SMĚRNIC O PESTICIDECH

Protože většina předpisů je ve formě nařízení a rozhodnutí, tato část textu uvádí pouze transpozici **směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/128/EU, kterou se stanoví rámec pro činnost Společenství za účelem dosažení udržitelného používání pesticidů** na úrovni států zapojených do projektu.

Za zmínku opět stojí, že normativní akty označené jako transpozice se liší v počtu a obsahu od státu k státu, přesně proto, že směrnice vyžaduje harmonizaci vnitrostátních právních předpisů s požadavky směrnice, metodami považovanými za optimální vnitrostátními zákonodárci. Může se také odkazovat na normativní akty, které předcházejí směrnici, s možností vycházet z předcházejících vnitrostátních právních předpisů tak, že splňují požadavky směrnice.

5. USTANOVENÍ O PERZISTENTNÍCH ORGANICKÝCH ZNEČIŠŤUJÍCÍCH LÁTKÁCH

Předpisy o POP uvedené v bloku 1 nevyžadují další uvedení zde v bloku 2. Jako normativní akty jsou vydávány pouze ve formě nařízení, tedy normativu nevyžadujícího transpozici.

Na závěr uvádíme krátké shrnutí toho, co je vyžadováno z tohoto bloku:

- směrnice je součástí sekundárního práva EU, které přijaly orgány EU v souladu se základními smlouvami;
- po přijetí je následně směrnice transponována členskými státy EU do svých vnitrostátních právních předpisů, aby mohla být uskutečňována;
- směrnice je flexibilní nástroj, který se používá hlavně jako prostředek harmonizace vnitrostátních právních předpisů;
- směrnice vyžaduje, aby země EU dosáhly určitého výsledku, ale ponechává jim možnost volit si, jakým způsobem toho dosáhnou;
- překlady se v jednotlivých zemích liší, formou i počtem přijatých aktů.

**VNIVERSIDAD
DE SALAMANCA**

CAMPUS OF INTERNATIONAL EXCELLENCE

ALMA MATER STUDIORUM
UNIVERSITA DI BOLOGNA

South-Eastern Finland
University of Applied Sciences

Universitatea
TRANSILVANIA
din Braşov

UNIVERZITA
KARLOVA

ИКИТ

<https://toxoeer.com>

Koordinátor projektu: Ana I. Morales
Adresa pracoviště: Dept. Building, Campus Miguel de
Unamuno, 37007 Salamanca, Španělsko.
Telefon: +34 663 056 665